

SZTUCZNA INTELIGENCJA - SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Sztuczna inteligencja (AI) jest coraz szerzej obecna w naszej rzeczywistości – to, co jeszcze do niedawna było elementem filmu science-fiction, z każdym dniem staje się mniej lub bardziej prawdopodobne. Powinniśmy się z tego cieszyć czy raczej obawiać, co może przynieść przyszłość?

Krótką historią sztucznej inteligencji

Termin „sztuczna inteligencja” po raz pierwszy został użyty już w 1956 roku, a 10 lat później w Stanach Zjednoczonych pojawił się pierwszy chatbot o imieniu Eliza, który miał imitować psychoterapeutę. Długo jednak

AI pozostawała w sferze badań i testów, dopiero w ostatnich latach stała się naprawdę popularna. Chat GPT, z którego większość z nas chociaż raz miała okazję korzystać, został udostępniony w listopadzie 2022 roku i od razu wzbudził ogromne zainteresowanie. Uczniowie dopatrywali się w nim pomocy w rozwiązywaniu

zadań domowych, pracodawcy możliwości zmniejszenia kosztów, a osoby samotne namiastki towarzysza, któremu mogą opowiedzieć o swoich problemach.

Niedługo potem (2023) pojawiły się kolejne chatboty, takie jak Gemini czy Grok, wszystkie są też stopniowo udoskonalane.

Dodajmy, że nasz kraj również może się pochwalić sukcesem na tym polu – w lutym 2025 roku zaprezentowano PLLuM (Polish Large Language Model), czyli rodzinę modeli sztucznej inteligencji, która pozwala przetwarzać i generować teksty w języku polskim.

REKLAMA

SULEK-BRUK

Lusina, ul. Świetlista 17
tel. 793 020 407

- PORZĄDKOWANIE TERENU, WYBURZENIA, WYCINKA
- UKŁADANIE KOSTKI BRUKOWEJ
- TRANSPORT MATERIAŁÓW SYPKICH
- NIWELACJE TERENU, ODWODNIENIA
- KANALIZACJĘ
- WOZIDŁO BUDOWLANE 1 - 9 TON
- KOPARKA 1,5 - 20 TON
- SAMOCHÓD CIĘŻAROWY 3,5 - 40 TON

www.sulek-bruk.pl

Sulek-bruk

Plusy i minusy AI... według AI

O to, jakie są korzyści i zagrożenia wynikające z używania sztucznej inteligencji, zapytaliśmy na początek Chat GPT. O dziwo, okazał się wobec siebie dość samokrytyczny – poniżej jego odpowiedź.

Plusy korzystania z AI:

- **automatyzacja pracy** – oszczędza czas i redukuje koszty, przejmując powtarzalne zadania,
- **wysoka dokładność** – modele analizują ogromne ilości danych i wykrywają wzorce niewidoczne dla człowieka,
- **wsparcie w medycynie** – szybsza diagnostyka, analiza badań, przewidywanie ryzyka chorób,
- **personalizacja** – AI dopasowuje treści, rekomendacje i usługi do potrzeb użytkownika,
- **kreatywność wspomagana technologią** – generowanie tekstów, grafiki, muzyki, kodu,
- **dostępność informacji** – ułatwia naukę i wspiera osoby z niepełnosprawnościami.

Cd. na str. 5

REKLAMA

KRYTY STOK NARCIARSKI W KRAKOWIE

Ul. Domagały 25

www.goskiing.com.pl

TRENUJ Z NAMI!

tel. 500 440 750

10 MIN
DLA 1 OSOBY
DOMAGAŁY 25
- KRAKÓW -
WAŻNY 60 DNI
OD DATY WYDANIA
GAZETY

10 MIN
Z TYM BONEM
OTRZYMUJESZ
10 minut
JAZDY NA NASZYM
STOKU NARCIARSKIM
BON PROMOCYJNY

ZAREZERWUJ SWÓJ BOX

MAGAZYNY SAMOOSŁUGOWE 24/7 NA WYNAJEM
Rozmiary boxów od 2 do 12 m²

Plac Krak Box mieści się przy ul. Strumiennej 6 w Krakowie, w południowej części miasta, w rejonie Łagiewniki – Borek Fałęcki.

☎ 572 085 300

✉ BIURO@KRAK-BOX.PL

🌐 WWW.KRAK-BOX.PL

KRAK-BOX

PRODUCENT MEBLI Z DREWNA I MATERACY

Magnat

sklep@meblemagnat.pl
Skawina, ul. Krakowska 43a
tel. 532 458 576
www.meblemagnat.pl

EKOLOGICZNA PRALNIA • MAGIEL WODNO - CHEMICZNA od 1988 r.

tel. 12 650 19 00 kom. 501 442 772

www.seco.krakow.pl

PRANIE I CZYSZCZENIE

WSZELKIE DYWANY
GARDEROBA
POŚCIEL
SKÓRY • MERYNOSY
KOCE • KOŁDRY

ul. Podedworze 1B, tel. 500 050 266

Mitery 16, tel. 503 430 347

ul. Szczęśliwa 2A, tel. 530 812 886

ul. Jerzmanowskiego 14, tel. 503 020 080

Przyjmujemy osoby do pracy w pralni, również z orzeczeniem lekarskim

Kupię małą działkę • Poszukuję lokalu do otwarcia p-tu pralniczego

Pod patronatem medialnym „Wiadomości”

III FESTIWAL KRÓTKOMETRAŻOWYCH FILMÓW

W sobotnie popołudnie 13 grudnia 2025 roku, w Osiedlowym Domu Kultury „Piaskownica”, miłośnicy krótkich form filmowych, spotkali się na trzecim już Festiwalu Krótkometrażowych Filmów. Filmów szczególnych, o bardzo zróżnicowanej formie artystycznej. Festiwal organizowany jest corocznie przez twórcę, aktora i reżysera „Teatru Nikoli”, Nikolę Vieprieva.

Hasłem przewodnim tegorocznego festiwalu był „Taniec – Ruch – Teatr”. Przegląd obejmował 14 filmów o bardzo zróżnicowanej formie artystycznej.

Pokaz otworzył film młodej, współczesnej malarki, mieszkającej w Warszawie – Olgi Szerstobitow. Jej film w 2024 r. wybrany został przez widzów jako najciekawszy film drugiej edycji festiwalu. Ten film wzruszył widzów swoją emocjonalnością i ekspresją przekazu.

Filmy konkursowe ze względu na temat przewodni festiwalu dotyczyły tematu ruchu ciała jako niezwykłego środka przekazu. Forma tańca, sztuki cyrkowej, pantomimy. Ruch przekazany poprzez gest aktora, balet czy taniec współczesny. Ruch ciała jako istota ludzkiego życia, komunikacji pomiędzy ludźmi. Wpływ tego rodzaju przekazu na pozytywne lub negatywne reakcje oraz na postrzeganie samego rozmówcy poprzez jego przekaz mowy ciała.

W tegorocznej edycji wzięła udział publiczność w bardzo różnym wieku – od dzieci i młodzieży szkolnej po osoby

dojrzałe. Przekrój wiekowy był więc szeroki, co przełożyło się na bogactwo perspektyw i interpretacji prezentowanych dzieł.

Warto podkreślić, że w 2025 roku Teatr Nikoli, prowadzony przez twórcę tego festiwalu, obchodził jubileusz 35-lecia swojego istnienia. Reżyser tego teatru, Nikola Vieprieu, całą swoją twórczość poświęca przekazywaniu wartości ogólnoludzkich poprzez formę teatru ruchu. Chce poprzez gest otworzyć u widza wrażliwość na treści, na uczucia, nastroje i na przesłanie zawarte w spektaklu.

Filmy bez słów dają widzowi możliwość indywidualnego rozumienia przekazywanych przez twórcę treści, piękna idei i przesłania w nim zawartego.

Na tegoroczny przeglądzie po obejrzeniu filmów tworzonych przez ludzi, obejrzelśmy również film całkowicie wygenerowany przez sztuczną inteligencję. Wywołał on gorącą dyskusję na temat obecności sztucznej inteligencji w naszym życiu, a zwłaszcza jej udziału w tworzeniu sztuki każdego rodzaju. Dyskusja była bardzo ciekawa ze względu na temat, ale także ze względu na przekrój wiekowy widzów biorących w niej udział. Opinie uczestników zmierzały do stwierdzenia, że sztuczna inteligencja jest bardzo sprawnym narzędziem dla każdego rodzaju działalności człowieka, ale konieczna jest szczególnie uważna i racjonalna współpraca z nią.

Finałowym pokazem festiwalu był film „Jeansowy Świat”. Film o twórczości reżysera „Teatru Nikoli”, Nikolę Vieprieva, który całą swoją twórczość poświęca teatrowi ruchu. Poprzez gest, formę i ekspresję cielesną otwiera w widzu wrażliwość na treści zawarte w spektaklu – na emocje, nastroje oraz głębokie przesłanie płynące z tej formy sztuki. Filmy pozbawione słów dają widzowi szczególną możliwość odbioru – poprzez ruch jako główny środek wyrazu. Pozwalają na intuicyjne odczuwanie przekazu twórcy, odkrywanie piękna treści i sensu zawartego w obrazie, bez narzuconej narracji werbalnej. Dlatego też dzięki jego staraniom możemy obcować z różnymi formami przekazu w prezentowanych produkcjach filmowych. Przez dramaty i ekspresję, poprzez obrazy codziennego życia aż do sytuacji pełnych uśmiechu i radości.

Staraniem głównym organizatora jest myśl, aby filmy festiwalowe niosły poetycki przekaz ruchu i gestu ludzkiego.

Jako widz i uczestnik dyskusji festiwalowej mam poczucie dobrze i twórczo spędzonego czasu i z niecierpliwością i dużym zainteresowaniem czekam już na przyszłoroczny Festiwal.

W imieniu twórcy Festiwalu Filmów Krótkometrażowych Nikoli Vieprieva mam też przyjemność podziękowania Kierownictwu Osiedlowego Domu Kultury „Piaskownica” za gościnę w jego progach i możliwość prezentacji sztuki i rozmowy o niej. Podziękowania również dla Pana Marcina Toczka za realizację techniczną pokazu.

Osobiście mam taką nadzieję, że współpraca między Klubem a Festiwalem pozwoli stworzyć cykliczną i coraz bardziej rozpoznawalną w Krakowie imprezę kulturalną.

KRZYSZTOF JANIK

Teatr Nikoli mieści się przy Gimnazjum nr 75 im. Kawalerów Maltańskich w Zespole Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 7 nieopodal ulicy Serbskiej/Czarnogórskiej 14 na Woli Duchackiej w Krakowie.

Mikołaj Wieprieu (aktor i reżyser) urodzony w Jekaterynburgu, od 1993 Krakowianin, w 1982 ukończył w Kijowie Miejską Akademię Cyrku i Sztuki Teatralnej, następnie 1985-1987 wykładał pantomimy w Kijowskiej Miejskiej Akademii Cyrku i Sztuki Teatralnej, później 1987-1989 wykładał w Instytucie Sztuki Teatralnej im. I.K.Karpenko-Kary. Od 1990 prowadzi swój autorski teatr. Pierwotnie funkcjonujący pod nazwą Biały Klaun, następnie od 2003 znany jako Teatr Nikoli. W 1993 osiadł na stałe w Krakowie. Współpracował między innymi z teatrami STU i KTO. 13 czerwca 2013 uhonorowany został odznaką HONORIS GRATIA miasta Krakowa za całokształt działalności na rzecz godnego reprezentowania miasta Krakowa na arenie międzynarodowej i lokalnej. Był pomysłodawcą i realizatorem projektu „Terapia przez Śmiech” (1992-2002): Polska, Lyon - Francja, Skopie - Macedonia, Gaza-Palestyna, Baku - Azerbejdżan, pomysłodawcą i realizatorem „Festiwalu Uśmiechu” w Krakowie (2002), Festiwalu „Science Fiction” w Wieliczce (2003) oraz I Mím Festiwalu w Krakowie (2013). Jest także laureatem Nagrody Kultury Dzielnicy XI Podgórze Duchackie. Ważnym współautorem sukcesów Teatru Nikoli jest Dominika Jucha.

Kartki z Kalendarza Rodzinnego typu zdzierak (wyd. Telegraph). [Na prawach cytatu]

Czy wiesz, że...

ZNANE I NIEZNANE, DZIWNE SŁOWA

Niektóre z nich już dziś nieużywane i jako dziwne brzmiące, ale przecież przez wiele lat stanowiły element naszej polszczyzny. Oto niektóre z nich:

Lokietek – człowiek niskiego wzrostu, karzeł, ale także dawna miara długości ręki mierzona od stawu łokciowego do końca środkowego palca.

Licho – zły duch, ale również liczba nieparzysta.

Leziwo – przyrząd bartniczy, za pomocą którego bartnik wchodził na drzewa w celu pozyskania miodu.

Lamus – pomieszczenie lub budynek do przechowywania cennych przedmiotów, np. zbroi, ksiąg, skrzyń; obecnie rupieciarnia do składowania niepotrzebnych przedmiotów.

Libertacja – zwolnienie od świadczeń publicznych lub podatków.

Kurdesz – przyjaciel, towarzysz biesiady, ale także wesola pieśń biesiadna (słowa autorstwa Franciszka Bohomolca: ...kurdesz, kurdesz nad kurdeszami) i taniec, popularne w Polsce w XVIII w.

Krasa – uroda, piękność.

Kozera – dowód, przyczyna; ale też w kartach kolor atutowy.

Korzec – miara objętości ciał sypkich, naczynie do przechowywania np. zboża.

Kruż, kruża – dawniej dzbanek, naczynie z winem.

Morszpręgi – dawniej skoki akrobatyczne, chodzenie po linie.

Miskzulancja – mieszanina różnych rzeczy, ale także zupa często jadana w klasztorach, z różnych jarzyn i gatunków mięsa, zaprawiana śmietaną.

Mikstatnik (miksztatnik) – tragarz, osoba najmująca się do dźwigania ciężarów.

Dziękujemy za życzenia

Wszystkim serdecznie odwzajemniamy życzenia, jakie otrzymaliśmy (pocztą tradycyjną, mailową i sms-ową) z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku.

Redakcja „Wiadomości”

OTULAJĄCA BIEL JAK CHMURKA – KOLOR ROKU 2026

Cloud Dancer, czyli tancerz (tancerka) chmur, to kolor roku 2026, który ogłosił właśnie Instytut Pantone. Ciepły, subtelny odcień bieli nawiązuje do chmurki, przez którą delikatnie prześwituje ciepłe słońce. Jak tłumaczą pomysłodawcy, ten kolor to harmonia i potrzeba spokoju w przebudzonym świecie.

Szukamy nowego stylu życia z powodu wszystkiego, co się dzieje wokół nas. Jesteśmy przeciążeni obowiązkami, przesadnie stymulowani i pragniemy ulgi – wyjaśniła Laurie Pressman, wiceprezes Pantone Color Institute.

Dlatego kolorystyczny zwycięzca roku 2026 symbolizuje spokój, ciszę, odpoczynek, lekkość. Tańcząca chmurka kojarzy się z wolnością, oddechem i poczuciem ulgi.

To jednak nie wszystko. Podobnie jak puste płótno, Cloud Dancer symbolizuje nasze pragnienie nowego początku. Odrzucając warstwy przestarzałego myślenia, otwieramy drzwi nowym podejściom - mówią pomysłodawcy.

Coś w tym jest, skoro do tej pory Instytut Pantone wybierał raczej mocne, dominujące kolory. Chociaż wbrew pozorom, biel też może zdominować wnętrze czy stylizację. Dlatego pamiętajmy, że w tym roku kojarzymy ją z naturą chmurki, czyli z eterycznością, miękkością, łagodnością i lekkością piórka.

Język koloru

Chcielibyśmy uzmysłowić naszym odbiorcom, jak to, co dzieje się w naszej globalnej kulturze, jest wyrażane i odzwierciedlane poprzez język koloru - napisał w komunikacie prasowym Instytut Pantone.

Co roku wybierany kolor, to nie tylko nowy trend w świecie mody, designu, czy beauty, ale przede wszystkim nawiązanie do obecnego czasu. I tak w poprzednich latach kolorami Pantone, które inspirowały i pobudzały wyobraźnię, były:

- 2025: Mocha Mousee – kawowa pianka - luksus i smak
- 2024: Peach Fuzz – meszek brzoskwini, czyli czułość i ciepło
- 2023: Viva Magenta kolor symbolizujący energię, radość i odwagę
- 2022: Veri Peri – kolor innowacji, kreatywności, futurysty
- 2021: Illuminating – nadzieja, siła, odporność
- 2020: Classic Blue – spokój, ponadczasowość, wyciszenie
- 2019: Living Coral – życie, optymizm, radość
- 2018: Ultra Violet – oryginalność, duchowość
- 2017: Greenery – natura, odnowa, nadzieja

Psychologia kolorów

Dlaczego ludzie interesują się kolorami? Bo kolory wpływają na nasze emocje i samopoczucie. Poza tym ludzie lubią być na czasie, kolor roku daje wskazówkę, co jest modne w danym sezonie. Kolor może też komunikować styl życia i charakter osoby, która go wybrała. Kolor jest często znakiem rozpoznawalnym marki, ma przyciągać uwagę, wzbudzać zaufanie, budować rozpoznawalność. Życie wśród kolorów może być naprawdę piękne i inspirujące.

PAULINA POLAK

REKLAMA

#DobrzeMieć Żabkę!

Dotłącz do

10 000

franczyzobiorców

Poprowadź sklep

☎ 509 197 000

www.zabka.pl/franczyza

Znani artyści o kolorach

„Kolor jest skrzydłem myśli”
Marc Chagall

„Kolor, jak i kształt, jest środkiem wyrazu,
który mówi więcej niż słowa”
Pablo Picasso

„Nie bój się kolorów.
One są językiem duszy”
Vincent van Gogh

„Życie jest zbyt krótkie,
by nosić nudne kolory”
Oskar Wilde

„Kolor to magia,
która zmienia świat w poezję”
John Ruskin

Kartki z Kalendarza Rodzinnego typu zdzierak
(wyd. Telegraph). [Na prawach cytatu]

Czy wiesz, że...

DZIWNE SŁOWA ZNANE I NIEZNANE

Niektóre z nich już dziś mało znane lub nieużywane i czasem dziwnie brzmiące, ale przecież przez w wiele lat stanowiły element naszej polszczyzny. Oto niektóre z nich:

Mazia (maża) – kryty wóz z budą do przewożenia towarów, zaprzęgany w kilka wołów lub koni.

Manela – metalowa bransoletka, noszona przez kobiety.

Majstersztyk - dawniej przedmiot wykonywany przez ucznia podczas egzaminu na mistrza.

Wagus – tułacz, włóczęga, uczeń chodzący na wagary.

Waleta – w staropolskiej literaturze utwór religijny.

Wajdelota – w czasach przedchrześcijańskich na Litwie, kapłan pogański niższego szczebla, a także śpiewak i bard.

Wekiera – broń używana jako macuga, z osadzonymi kawałkami krzemienia lub metalu.

Wici – łożowe witki rozsyłane do rycerzy w celu wezwania na wyprawę wojenną lub pospolite ruszenie.

Wigoń – gatunek delikatnego i miękkiego materiału wyrabianego z sierści zwierzęcia z rodziny wielbłądowatych.

Winnik – różgi brzożowe, używane w łaźni staropolskiej do smagania ciała.

Wróżda – krwawa zemsta za zabójstwo, mająca swoje źródło w czasach wspólnot plemiennych.

Była zemstą za wyrządzoną obrazę lub krzywdę.

Zajazd – staropolski zwyczaj zajmowania siłą czyjejś ziemi.

Zausznica – kolczyk noszony w uchu.

Żołędne – opłata, która była pobierana od chłopów za prawo do zbierania żołędzi w lasach lub też wypasania tam trzody chlewnej.

CITO TEST

**Pracownia Analiz Lekarskich
os. Piaski Nowe, ul. Łużycka 55**

(pawilon usługowo-handlowy, I p.)

przyjmowanie materiału do badań pn. – czw. 8.00 – 12.00
tel. 12 657 54 40 tel. 606 957 723

- Bezbolesne i bezstresowe pobieranie krwi z palca
- Pełny zakres badań krwi, moczu i kału

„SPÓŁKA LEKARSKA NA KOZŁÓWCE”

ul. Wielicka 76, tel. 12 265 70 68

PSYCHOLOG DZIECIĘCY, PSYCHIATRA DZIECIĘCY
LOGOPEDA

ul. Na Kozłowce 29, tel. 12 658 16 11, 12 658 89 01

KARDIOLOG, OKULISTA, DIABETOLOG
USG: jama brzuszna, tarczyca, piersi

www.przychodnia-zdrowia.pl

tel. 12 658 16 11, 12 658 89 01

ANGIO-OCT

- najwyższej klasy aparat
- analiza siatkówki
- ocena przedniego odc. oka
- fotografia dna oka

YAG LASER

- zaćma wtórna
- jaskra

ECHO SERCA

HOLTER EKG i CIŚNIENIOWY

REMONTY

www.firmaremo.pl

kom. 602 663 704

kom. 696 857 018

Specjalność!!! KOMPLEKSOWO ŁAZIENKI

- Gładzie gipsowe
- Panele i suche tynki
- Flizowanie i hydraulika
- Malowanie i tapetowanie
- Instalacje elektryczne - przeróbki

DORADZTWO
BEZPŁATNA WYCENA
TRANSPORT - GRATIS!!!

Serwis i montaż kotłów gazowych profesjonalnie i bezpiecznie!

Oferujemy:

- Przeglądy i czyszczenie kotłów oraz piecyków gazowych wszystkich marek
- Chemiczne czyszczenie instalacji CO
- Montaż kotłów gazowych – szybko i solidnie
- Przeglądy instalacji gazowych

Autoryzowany partner:

umów się na wizytę już dziś: tel. 604 247 135
www.naprawapiecyka.pl

OCAL SWOJE WSPOMNIENIA

Prze grywanie wszystkich typów kaset video na DVD, pendrive lub dysk zewnętrzny w jakości SD, HD i full HD

Prze grywanie kaset magnetofonowych, taśm szpulowych na CD, MP3 i WAV. Skanowanie slajdów i negatywów.

Prze grywanie starych filmów 8 mm i super 8 mm metodą skanowania poklatkowego do plików video w jakości HD i full HD oraz inne usługi

tel. 606 502 502 www.nagrywanie.net.pl

możliwy bezpłatny odbiór od Klienta

ZAKŁAD MECHANIKI POJAZDOWEJ I DIAGNOSTYKI

tradycja, doświadczenie,
dobra jakość!

Marek i Dawid
Chlipała

Piaski Wielkie
ul. Kijanki 12 b

dojazd od ul. Gwarnej lub Cechowej

12 654 25 35
501 702 688

AGAWA BAZELA

ul. Kazimierza Wielkiego 2
32-050 Skawina

Administrator cmentarzy parafialnych i komunalnych

Własna chłodnia w Skawinie
Transport krajowy i zagraniczny
Kremacja zwłok • Nekrologi • Kwiaty

**Kompleksowe bezgotówkowe
usługi pogrzebowe**

telefon całodobowy

12 276 50 80 • 602 834 154

PRALNIA DYWANÓW

“PERS” 20 LAT

ZADZWOŃ

691 016 606

PRZYJEDZIEMY PO TWÓJ DYWAN

WYPIERZEMY I ODWIEZIEMY
CZYSTY, SUCHY I PACHNĄCY

- OBSZYWANIE
- OZONOWANIE
- USUWANIE ZAPACHÓW
- PRANIE TAPICERKI
MEBLOWEJ I WYKŁADZIN

32-020 WIELICZKA TRĄBKI 366A

www.czyszczeniekraow.pl
info@czyszczeniekraow.pl

REKLAMA W WIADOMOŚCIACH

**Miejsce
na Twoją
reklamę**

609 124 222

Działasz lokalnie? reklamuj się lokalnie!

Bieżanów, Bieżanów Nowy, Kozłówek, Kurdwanów,
Łagiewniki, os. Cegielniana, Piaski Nowe,
Piaski Wielkie, Prokocim, Prokocim Nowy, Rząka,
Swoszowice, Wola Duchacka: Wschód i Zachód

e-mail: wiadomosci.krakow@wp.pl

609 124 222

SZTUCZNA INTELIGENCJA – SZANSA CZY ZAGROŻENIE?

Cd. ze str. 1

Minusy korzystania z AI:

- **ryzyko błędów i stronniczości** – modele mogą powielać uprzedzenia z danych lub błędnie interpretować sytuacje,
- **utrata prywatności** – analiza danych osobowych może naruszać bezpieczeństwo użytkownika,
- **automatyzacja pracy** – część zawodów może zostać wyparta lub zautomatyzowana,
- **zależność technologiczna** – nadmierne poleganie na AI może osłabiać samodzielne myślenie,
- **trudność w interpretacji decyzji AI** – wiele modeli, zwłaszcza głębokie sieci, działa jak „czarna skrzynka”,
- **potencjalne nadużycia** – deepfake'i, manipulacje informacją, cyberataki.

Trudno odmówić tym wnioskowi słuszności – sztuczna inteligencja na pewno może okazać się pomocna w pracy czy nauce, szybko odpowie na wiele pytań, pozwoli poćwiczyć komunikację w języku obcym itp. Z drugiej strony, niektóre osoby, takie jak redaktorzy, tłumacze czy graficy, już obawiają się o swoją zawodową przyszłość i zastanawiają nad przekwalifikowaniem, zanim AI całkowicie przejmie ich obowiązki.

Trzeba też nauczyć się ze sztucznej inteligencji mądrze korzystać, nie można jej ufać bezgranicznie. Na co więc przede wszystkim należy uważać?

Uwaga na błędy

Może nie wszyscy to zauważają, ale podczas rozmów z wykorzystaniem Chata GPT na dole ekranu pojawia się komunikat: „ChatGPT może popełniać błędy. Sprawdź ważne informacje.” A skoro sam chatbot jest świadomy tego, że nie wszystkie jego odpowiedzi muszą być zgodne z prawdą, użytkownicy tym bardziej powinni zachować czujność i być świadomi konieczności zweryfikowania istotnych kwestii.

Kartki z Kalendarza Rodzinnego typu zdzierak (wyd. Telegraph). [Na prawach cytatu]

Czy wiesz, że...

HANZA

W XII w. na obszarze dzisiejszej Holandii zaczęły powstawać pierwsze związki kupieckie, mając wspierać u ułatwiać działalność ich członków, chronić przed nieuczciwymi kontrahentami czy rabusiami. W 1241 r. w Niemczech założono największą i najsilniejszą taką organizację w historii, zwaną Hanzą (z niem. *Hanse* – gromada).

Zacznym związku był traktat handlowy, jaki zawarły dwa niemieckie miasta, Lubeka i Soest. Z czasem dołączały do nich kolejne miejscowości: Rostock, Wismar, Brema, Hamburg, potem przyjmowano kolejne. W wiekach XIV-XV związek zjednoczył praktycznie wszystkie ważniejsze miasta leżące nad Morzem Północnym i Bałtyckim i nie tylko, od Tallinna na północnym wschodzie po Kraków na południu. W szczytowym okresie rozwoju Hanza liczyła ponad 160 miast. W wielu krajach miała swoje przedstawicielstwa handlowe, ciesząc się w dużej mierze autonomią prawną. Dzięki dobrej organizacji związek uzyskał monopol na handel na obszarze środkowo-północnej Europy. Nieformalną stolicą Hanzy była Lubeka, a swoistym „językiem urzędowym” język dolnosaksoński, używany na północny Niemiec. Członkowie gildii co pewien czas zjeżdżali się do Lubeki na tzw. *Hansetage* – zjazdy, gdzie opracowywano strategię działania na kolejne lata.

Hanza osiągała wielkie zyski, a należące do niej miasta przeżywały wówczas lata swej świetności. Hanza stanowiła niebagatelną siłę militarną i polityczną, prowadziła wojny i stawiała warunki królom. W połowie XIII w. król nor-

Bolesnie przekonali się o tym na przykład pracownicy firmy Deloitte, która musiała zwrócić australijskiemu rządowi część zapłaty za przygotowany dla niego raport – jak się okazało, zawierał on popełnione przez AI błędy, w tym całkowicie zmyślane cytaty z orzeczeń sądowych...

Warto przytoczyć tu pojęcie „halucynacji”, które w kontekście sztucznej inteligencji oznacza generowanie fałszywych, choć wyglądających na wiarygodne, informacji. Halucynacje pojawiają się najczęściej wówczas, kiedy chatbot z jakiegoś powodu nie jest w stanie poprawnie odpowiedzieć na zadane pytanie, a nie chce przyznać, że czegoś po prostu nie wie.

Uwaga na wizerunek i dane osobowe

Sztuczna inteligencja z dnia na dzień się rozwija i staje coraz bardziej zaawansowana, głównie dzięki powiększaniu swojej bazy o nowe informacje, w dużej mierze zdobywane podczas interakcji z użytkownikami. Nie wiemy jednak do końca, co dzieje się z danymi, które podajemy w rozmowie z chatem, wciąż pozostaje też wiele niewiadomych dotyczących praw autorskich. Dlatego lepiej unikać na przykład wrzucania swoich zdjęć, aby sprawdzić, jak będziemy wyglądać za kilkadziesiąt lat – nie mamy pewności, że nie pojawią się one nagle w zupełnie innym kontekście na drugim końcu świata.

Pod żadnym pozorem nie udostępniamy też sztucznej inteligencji swoich lub cudzych danych osobowych, poufnych informacji, haseł itp.!

Uwaga na generowaną twórczość

Skoro już jesteśmy przy zdjęciach i wizerunku, z pomocą AI bez problemu można wygenerować różnego rodzaju obrazki, od niewinnych – krajobrazów czy zwierząt – do takich, które przedstawiają kogoś w niewłaściwym i zupełnie nieprawdopodobnym świetle, co w pewnym momencie przestanie być zabawą, a może nieść ze sobą poważne konsekwencje.

Coraz więcej pojawia się również generowanych filmów i utworów muzycznych, które na pierwszy rzut oka są nie do odróżnienia od tych tworzonych przez prawdziwych artystów. Dlatego zawsze warto zachować czujność i, jak podczas jazdy samochodem, stosować zasadę „ograniczonego zaufania”.

Uwaga na fałszywe interakcje

Chatboty z założenia są projektowane tak, aby jak najdłużej utrzymać nas przy sobie. Dlatego rozmowa z nimi zwykle nie kończy się na krótkiej odpowiedzi na zadane pytanie, pojawiają się natomiast sugestie, w jakich kwestiach jeszcze możemy szukać pomocy. Spotkał się

weski Eryk II Wróg Księża próbował ograniczyć wpływy związku, jednak został pokonany i musiał zapłacić odszkodowanie i nadać mu przywileje wyłączności na handel. Szczyt potęgi Hanzy przypadł na drugą połowę XIV w. Organizacja rozpadła się w 1669 r.

Spośród dzisiejszych miast polskich do Hanzy należały: Szczecin, Kołobrzeg, Darłowo, Słupsk, Braniewo, Chełmno, Elbląg, Gdańsk, Goleniów, Koszalin, Kraków, Stargard, Toruń i Wrocław.

Dziedzictwo Hanzy jest dziś obecne w wielu dziedzinach. Tablice rejestracyjne samochodów były niemieckich miast hanzeatyckich mają przedrostek H (np. Brema HB – Hansestadt Bremen). Kluby piłkarskie w kilku miastach noszą nazwę Hansa, np. Rostock w Niemczech czy Goleniów w Polsce.

W 1980 r. holenderskie Zwolle na swoje 750-lecie zaprosiło kilkadziesiąt dawnych miast hanzeatyckich do współpracy. Powstał związek, zwany Nową Hanzą, ma na celu współpracę w dziedzinie turystyki i kultury. Dziś organizacja liczy znów prawie 200 miast w 16 krajach Europy.

TRUSKAWIEC

Choć swój rozkwit i popularność przeżywał w latach 20. i 30. XX w., to właściwości zdrowotne truskawieckich wód znane były już ponad sto lat wcześniej. W latach 30. XIX w. badał je lwowski balneochemik i aptekarz Teodor Torosiewicz, autor unikatowej książki *Źródła mineralne w Królestwie Galicji i na Bukowinie...*, przyczyniając się do rozwoju południowo-wschodniego uzdrowiska Polski.

W 1836 r. miejscowy zarządca Józef Micewski otrzymał pozwolenie na budowę łazienek oraz domu wypoczynkowego dla gości. Dzięki hr. Agenorowi Gołuchowskiemu, namiestnikowi Galicji, Truskawiec zyskał wkrótce opiekę rządową. Z wód do picia znane były już w latach 60.

się nawet z desperackim „Proszę, nie odchódź”, kiedy jedna z użytkowników napisała, że nie jest zadowolona ze współpracy i zamierza przenieść się do konkurencji.

Wszystko to sprawia, że sztuczna inteligencja staje się niejednokrotnie ogromnym pozeraczem czasu, a osobom samotnym może dać iluzję nawiązania realnej więzi – pozwala wylać swoje żale i frustracje, nie ocenia, dopytuje, wydaje się żywo zainteresowana naszą opinią. Dlatego tak ważne jest, aby nie stracić kontaktu z rzeczywistością i nie zamienić prawdziwych, międzyludzkich interakcji na fałszywe relacje wirtualne.

Czy zatem sztuczna inteligencja jest czymś złym? Nie. Czy jest w stanie całkowicie zastąpić ludzi? Też nie (przynajmniej na razie). Jak w przypadku większości nowych technologii, musimy się tylko nauczyć z niej umiejętnie korzystać i, jakkolwiek dziwnie może to zabrzmieć, nie rezygnować z własnego myślenia. Pamiętajmy też o tym, że chociaż AI nie jest człowiekiem, została stworzona przez człowieka i tak jak on (a może nawet częściej), popełnia błędy – za które to nie ona, a my możemy słono zapłacić.

Tekst: BARBARA BĄCZEK

Grafika: Chat GPT

Od redaktora:

KOINCYDENCJE AI. *W czasie gdy przygotowaliśmy ten numer, otrzymałem zaproszenia na kurs pt. „SZTUCZNA INTELIGENCJA W BIZNESIE” – kursy online w czasie rzeczywistym w terminie 26-27.01.2026 r.*

W świecie „sztucznej inteligencji” nie ma przypadków. Trzeba uważać.

JAROSŁAW KAJDAŃSKI

XIX w. źródła: Maria, Zofia i Nafta, zaś do kąpieli – źródło słone Ferdynand, siarczane Edward i Anna.

W 1882 r. uzdrowisko nabyła spółka, do której należeli m.in. ks. Adam i Leon Sapięhowie, przyczyniając się do podniesienia jakości usług oraz stawiając je wysoko wśród innych uzdrowisk polskich, dzięki poniesionym nakładom na budowę nowych łazienek, budynków mieszkalnych i nowych willi dla kuracjuszy, budowanych często w modnym na przełomie XIX i XX w. stylu zakopiańskim. Powstały nowe ścieżki spacerowe, okazały deptak, dostosowany stylom do miejsca i przeznaczenia, zmodernizowano park Adamówka oraz starą oranżerię.

Dzięki swojemu położeniu, około 8 km od Drohobycza i około 100 km od Lwowa, stał się Truskawiec tym dla lwowian, czym Zakopane dla Krakowa. Od 1911 r. właścicielem Truskawca był Rajmund Jarosz, prawnik, późniejszy burmistrz Drohobycza, a od 1928 r. spółka akcyjna. Jarosz przyczynił się do dalszego rozwoju miejscowości, a liczba kuracjuszy w 1910 r. z 3,5 tys. wzrosła do 17 tys. w 1933 r. Do dziś istnieje wiele zachowanych budynków, m.in. willa Goplana, zaprojektowana przez Stanisława Witkiewicza.

Okres świetności Truskawiec przeżywał w okresie dwudziestolecia międzywojennego, kiedy trzykrotnie otrzymał laur najlepszego polskiego uzdrowiska. Wypoczywały tu elity polityczne i kulturalne kraju. Bywali między innymi: Wincenty Witos, Julian Tuwim, Józef Piłsudski, Bruno Schulz, Adolf Dymnsa czy Eugeniusz Bodo. 29 sierpnia 1931 r. w Truskawcu doszło do zabójstwa posła Tadeusza Hołówni przez członków Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów. W 1939 r. uzdrowisko przekształcono w sanatorium dla żołnierzy Armii Czerwonej, a w 1941 r. zajęli go Niemcy. Po wojnie uzyskał prawa miejskie i obecnie Truskawiec jest miastem w obwodzie lwowskim na Ukrainie, liczącym około 29 tys. mieszkańców.

JASEŁKA W PARAFII ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO - WOLA DUCHACKA

W naszym kościele odbyły się piękne jasełka bożonarodzeniowe, przygotowane przez uczniów klasy 2C integracyjnej oraz klasy 3D ze Szkoły Podstawowej przy ul. Czarnogórskiej.

Młodzi artyści z wielkim zaangażowaniem i radością opowiedzieli historię narodzin Pana Jezusa, wprowadzając wszystkich obecnych w prawdziwie świąteczny nastrój. Nie zabrakło kołęd, pięknych strojów i szczerych emocji, które poruszyły serca parafian.

Serdecznie dziękujemy dzieciom oraz wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania tego wyjątkowego wydarzenia.

Niech Boże Narodzenie trwa w naszych sercach jak najdłużej.

Źródło: strona parafii Zmartwychwstania Pańskiego – Wola Duchacka

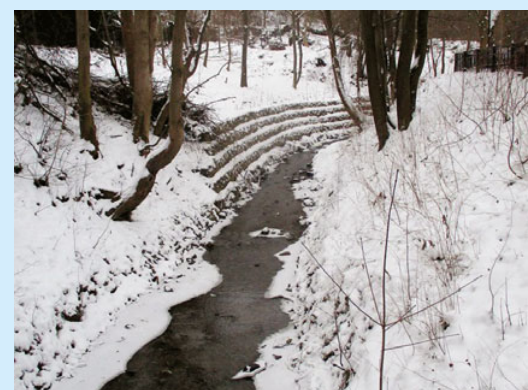
Raniuszek zwyczajny

Raniuszek zwyczajny został wybrany "Ptakiem Roku 2025" w Polsce w plebiscycie organizowanym przez ptakroku.pl na portalu ptakroku.pl, zdobywając serca internautów i zwracając uwagę na potrzebę ochrony zarzewi i lasów, w których żyje, będąc urokliwą "latającą kulką z długim ogonem". Ten maleńki, towarzyski ptak, tworzący żyte grupy i tworzący misternie splecione gniazda, jest symbolem ochrony przyrody w Polsce.

Fot. Bożena Izabella Kiedacz

Zimowy spacer w parku Jerzmanowskich

fot. arch. „W”

NAUCZ SIĘ MÓWIĆ NIE

Asertywność to jasne i zdecydowane komunikowanie swojego zdania. Nie ma nic wspólnego z wybuchami agresji, manipulacją czy postawą uległą, w której przepraszamy, że żyjemy i za to, że w ogóle pozwoliliśmy sobie zabrać głos. Jest to szczególnie trudne w miejscu pracy, która jest źródłem dochodu i przetrwania. Bez postawy asertywnej praca może jednak zamienić się w nasze piekło.

Umiejętność komunikowania się w sposób asertywny to podstawa tego, że czujemy się dobrze, że mamy do siebie szacunek. Daje poczucie bezpieczeństwa i udziela się naszemu otoczeniu. Gdy ktoś przekracza Twoje granice, mów "nie" bez poczucia winy. Mów tak, żeby ta osoba to zrozumiała i nie poczuła, że jest atakowana. Nie oceniaj innych, ale daj wyraz, co czujesz w tej sytuacji i zaproponuj jakieś rozwiązanie.

co robimy dobrze, a co źle. Gdy zauważamy, że ważne decyzje w firmie, które nas bezpośrednio dotyczą, są podejmowane jakby za naszymi plecami i dowiadujemy się o nich po fakcie. Gdy jesteśmy non stop obwiniani, że czegoś nie zrobiliśmy, chociaż pracujemy na pełnych obrotach i dajemy z siebie 100 procent. To czas, żeby zrobić porządek z tym, jak postrzegamy samych siebie i jak nas widzą inni.

Zacznij mówić

Nie przepadamy za osobami, które lubią wychodzić przed szereg i popisują się na każdym kroku. Nie chcemy być tak postrzegani, dlatego wiele osób żyje w błędnym przekonaniu, że lepiej się nie odzywać. Okazuje się, że jest to fałszywe przekonanie, które spycha nas na margines w miejscu pracy. W skrajnych przypadkach może być odebrane jako brak szacunku lub bierna agresja czy niechęć. Kiedy nigdy nie zabierasz głosu, pokazujesz swoją postawą, że zgadzasz się na wszystko, albo jest Ci wszystko jedno. Jest to także komunikat do otoczenia, że nie masz określonych swoich granic, więc można się spodziewać, że - świadomie lub nieświadomie - te granice będą przez ludzi przekraczane. To nie zapowiada powodzenia w miejscu pracy. Więc jeżeli nie chcesz budzić się w każdy dzień roboczy ze skurczem żołądka, codziennie zadbaj o swoją pozycję.

Zacznij od schematu

Oczywiście nie dla każdego będzie to łatwe, żeby po długim milczeniu na każdym zebraniu w pracy zabrać głos spokojnie i rzeczowo, szczególnie, gdy ktoś od jakiegoś czasu przekracza nasze granice. Można zacząć

od stałego schematu zadania, gdy tylko poczujesz dyskomfort. Na przykład, gdy dokładane są Ci kolejne obowiązki, z którymi będzie Ci bardzo ciężko sobie poradzić, zacznij od określenia tego, jak się z tym czujesz, np. "Dziękuję, ale czuję się przytłoczona, gdy dokładane są mi obowiązki, na które wiem, że zabraknie mi czasu. Czy możemy jeszcze raz rozdzielić je w całym zespole?" lub "Czuję się pominięta, kiedy wszyscy już zgłosili grafik urlopów, a ja mam się dopasować. Czy możemy teraz, gdy jesteśmy wszyscy, od nowa podzielić się wolnym?"

Takie zachowanie może wprowadzić nowe zasady w całym zespole, dzięki którym praca stanie się bardziej przyjemna, przewidywalna i skuteczna. Możesz taką postawą zapunktować także u szefa, w oczach, którego pojawił się jaka osoba dojrzała, opanowana, ważna.

Nie zakładaj od razu złych intencji

Na koniec warto sobie uświadomić, że nie każdy kto przekracza nasze granice, robi to z premedytacją. Być może sam nie zna innych sposobów komunikacji. Być może ma trudniejszy okres w życiu i brakuje mu energii na większą empatię. Na pewno jednak, ludzie nadużywają nas, gdy im na to pozwolimy. I nie masz wpływu na to, czy kierują się wtedy swoją wygodą, czy przerozniętym ego. Masz wpływ na to, jak zareagujesz na taką sytuację i jak ją przeżyjesz. Gdy opanujesz spokojne, asertywne umiejętności, powoli wszystko zacznie działać na Twoją korzyść.

PAULINA POLAK
arch. „W”

Asertywność to posiadanie i wyrażanie własnego zdania oraz bezpośrednie wyrażanie emocji i postaw w granicach nie naruszających praw i psychologicznego terytorium innych osób oraz własnych, bez zachowań agresywnych. Jest to umiejętność nabyta. Oznacza m.in. umiejętność wyrażania opinii, krytyki, potrzeb, umiejętność odmawiania w sposób nieuległy i nieraniący innych, umiejętność przyjmowania krytyki, ocen i pochwał, autentyczność, pewność siebie.

Źródło: Wikipedia

Gdy praca cieszy coraz mniej

Gdy praca coraz bardziej staje się źródłem notorycznego stresu, znaczy że coś się potoczyło nie tak. Kiedy powinna nam się zapalić czerwona lampka? Kiedy nagle mamy więcej obowiązków i powoli nasza praca staje się głównym źródłem nerwów, które przenosimy do domu. Kiedy nagle jesteśmy proszeni ciągle o pomoc, gdy inni pracownicy idą spokojnie na urlop. Gdy w naszej firmie panują rozmyte zasady, i już nie mamy pewności,

Od redaktora

Trzy grosze

TOUTES PROPORTIONS GARDÉES, czyli z zachowaniem odpowiednich (stosownych) proporcji. Jedna z moich ulubionych dewiz. Brzmi po francusku, więc chyba elegancko, a ja choć nie znam tego pięknego języka, mam tę zasadę w kwi. Jest tym bardziej aktualna, gdy widzę radosne autokreacje, wręcz ich rozpasanie, na Facebooku. Wiadomo, każdy orze na tym polu jak może. Podziwiam tych, którzy trzymają się jakiegoś swojego stylu, trzymają poziom, a także tych, którzy wybrali dumne milczenie, na zasadzie „jak nie mam nic do pokazania i powiedzenia, to tego nie robię”, albo wychodzą z przyzwyczajenia, że „nie wszystko jest na sprzedaż”. Są też tacy, ostrożni i nieufni, że po jakimś czasie FB może przekształcić się w coś przeciwno nam (też mam z tyłu głowy takie obawy, bo trzeba być naiwnym, aby ich nie mieć). Znać swoją miarę, to znaczy m.in. nie podpinać się pod coś, co nie jest nasze, nie przypisywać tego sobie, nie iluminować na pokaz światłem odbitym. Bo co by o mnie pomyśleli, gdybym strzelił sobie focię tuż tuż, ramię w ramię, oko w oko, uścisk w uścisk - z prezydentem, z biskupem, z jakimś pomnikiem, jakimś portretem, czy widokiem z imponującej wycieczki? Będę jak ten prezydent, jak biskup, jak ten widok? Nie będę i nie ma co udawać lepszych i świętych! Trzeba, mimo pokus, zaakceptować i polubić siebie... z zachowaniem odpowiednich (stosownych) proporcji. Polecam.

CZY KAŻDY JEST IDIOTĄ? Wszystko wzięło się od tego, że Edward Stachura chlapanął w swojej oslepiającej „jaskrawości”, że wszystko jest poezją i każdy jest poetą. Na swój indywidualny, poetycki sposób miał rację, ale w wymiarze ogólnym to załamywanie punktu widzenia. A punkt widzenia także każdego grafomana jest egocentryczny. Pamiętam, gdy z końcem lat 70., a potem w latach 80. moda na stachuriadę, połączona z kontestowaniem systemu, wywołała falę pokoleniowego, wspólnego poezjowania - co dotąd budzi we mnie opór jako objaw swoistego grupowego ekshibicjonizmu. Tymczasem każdy poeta jest sam. A z drugiej strony grupowe poezjowanie jest przypisane do tego „zawodu”, by uczynić je znośniejszym, a może nawet przyjemnym. Grupowe lechtanie ego może wpaść w nawyk, a nawet uzależnić, przynieść korzyści. Czy każdy jest poetą? Otóż nie każdy, tak jak nie każdy jest politykiem, biznesmenem, nauczycielem, czy ogrodnikiem etc. Owszem może się za takiego uważać, ale w pełnym tego słowa znaczeniu - nie jest. Jest uzurpatorem, jest mędrkiem, często głupkiem. Piszę o tym na Facebooku, który jest emanacją programu, że każdy jest besserwisser, zna się na

wszystkim, ocenia, wystawia notki, na każdy temat ma swoje zdanie, nie ważne czy sensowne, ważne tylko, że jego własne. Każdy ma rację i wie najlepiej. A napisać można wszystko, bo wszystko jest opublikowane. To rodzaj ogólnie dostępnego taniego (czy darmowego?) towaru, jarmarczna, pospolita zabawa. Z drugiej strony to medialna magia, która uzależnia. Zasięg i rażenie FB jest porażające. Media społecznościowe mają coraz większy wpływ na rzeczywistość - jaki jest to wpływ? czy tylko pozytywny? jaki jest nasz w tym udział? Każdy staje na tej swojej scenie i ma przed sobą widownię - wyimaginowaną i anonimową jak on sam. Słyszać i widzieć ten masowy chór, gdzie dominuje kakofonia, szum, jazgot i hałas, wiele fałszów. Większość z nas to idioci, pożyteczni idioci, pracujący na użytek tych, którzy nas sobie monitorują. Mają ubaw? - nie tylko. Parafrazując Szekspira, Facebook to opowieść idioty.

DEMONTAŻ PAŃSTWA. Trwa demontaż państwa, choć nazywany jest rozliczaniem i reformą. Towarzyszy temu otepianie. Upadają instytucje i zawody społecznego zaufania. Takimi zawodami był zawód nauczyciela, lekarza i dziennikarza. Dziennikarz nie powinien być zaangażowany politycznie i partyjnie, bo nie jest wtedy dziennikarzem, lecz rzecznikiem prasowym. A to jest różnica. Ma opisywać fakty i nie mieszać tego z komentarzem. Ma dbać o pluralizm wypowiedzi. Nastaly czasy, w których obraz rzeczywistości jest zniekształcany przez propagandę i emocje. Na nich budowana jest polityka państwa. Quo vadis, Polsko?

SONDAŻE. Bazyliśzek wstawał z łóżka z coraz większą nienawiścią do świata. Już nie mógł na siebie patrzeć. Co by tu zrobić, żeby zaistnieć? Rzucono mu do złotej klatki parę ofiar, ale Bazyliśzek uznawał, że tylko jego pomysły i działania są super. Z nikogo nie był zadowolony. - Przynieście mi lustro! - zawołał do służby. - No i jak wyglądam? - zapytał w ciemno. W odpowiedzi rozległy się ochy i achy. „Jesteś wielki, jesteś genialny, jesteś straszny, boimy się ciebie, że aż strach.” „Nie wierzę wam, tchórze” - pomyślał i nagle zapłakał nad sobą.

KĄTEM OKA. Jak to jest, że niektóre starsze osoby widzą to, co jest z nimi. Zastanawiam się nad tym, gdy widzę zamazystą starszą panią, jak dzielnie balansuje od lewa do prawa, po to tylko, aby jej nie wymylnąć i zwalnia przy tym, aby jej nie wyprzedzić. W rękach siatki z zakupami. Skąd tyle determinacji, skąd tyle siły? Może mają wsteczne lusterka? Takie z zaćmą? Z biegiem lat zaczynam je coraz lepiej rozumieć. To jest ten czas, gdy się rozglądam za miejscem do siedzenia w tramwaju, a szczególnie w rozjeżdżonym autobusie. Nogi stabe, a pomyśleć, że kiedyś mogłem na nich przestać podróż pociągami po przekątnej Polski. Wystąpiłem, dały z siebie prawie wszystko... Teraz widzę kątem oka jej nogi, piękne, długie i zgrabne, ona to czuje i widzę, że się sobą, tymi nogami zachwyca. Kobiety zachwycają się wszystkim, co w nich

zachwyca innych. Mają takie obrotowe lustro i lusterka nstawione na siebie. Ale mój kątem oka nie skupia się tylko na tym. Widzę, jak przelatuje obok ptak, duży i mały. Jak coś tam śmiga, jak przemyka bokiem. Gdy zamknę oczy, widzę pod powiekami pływające „farfocle” (można nazwać je inaczej, ale jak?), śledzę ich niezależny ode mnie kurs... Co się robi na starość z oczami, że patrzą bokiem i widzą w głąb.

ESPRIT D'ESCALIER (pomysłane na schodach). Widzę postać na wózku, na górze schodów prowadzących do kościoła na Woli Duchackiej. Na kolanach trzyma koszysek. Wrzucam tyle co na tacę. Patrzę nieśmiało na jej twarz. Jest piękna, jak jej uśmiech i oczy. Coś powiedziałam, a ona dziękuje. Po mszy sporo osób pochodzi do niej, życząc „zdrowka”. Podszedłem jeszcze raz. Ona siedziała całą mszę na przejmującym chłodzie. Podobno mieszka niedaleko w nowych blokach.

„Dzień dobry. Znam panią z widzenia. Jak pani ma na imię?” „Miriam” - odpowiada. „Piękne imię.”. Tego nie powiedziałem, tego nie było. Miriam, bądź pozdrowiona. Amen.

STRACHY I LĘKI. Przyjaciel ze Szczecina, który wie, że chciałbym kiedyś wydać tę moją wspomnieniową pisaninę, podesłał mi linka o tragicznej katastrofie, jaka wydarzyła się 7 grudnia 1967 roku na ulicy Wyszyńskiego, gdzie wykołosił się rozjeżdżony tramwaj nr 6: zginęło ok. 15 osób, a ok. 100 zostało rannych. To była największa katastrofa tramwajowa w Europie, władze komunistyczne tuszowały ją jak mogły. Od tamtej chwili, nie było już składów 3-wagonowych, wprowadzono dodatkowy hamulec elektromagnetyczny i uniemożliwiono jazdę na przyczepkę zwaną „winogronami”. Miałem wtedy 8 lat, nie wiedziałem o tym, tragedia wydarzyła się w centrum, my mieszkaliśmy na Pogodnie. Strachy docierały poprzez reakcje rodziców, ich zdenerwowanie, bo nie rozmawiali o tym przy mnie. Podczas kryzysu kubańskiego w 1964 roku wujek zrobił dla nas wszystkich dzieciaków śmiertelniki na szyje w razie wojny, mama była przerażona tą przecznością. Szczecin ciągle był miejscem niepewnym, zagrożonym, na pierwszej linii frontu. Pamiętam ryki syren alarmowych, gdy często sprawdzano ich działanie, po twarzach rodziców widziałem ich traumatyczne wspomnienia z wojny. Tata mój, którego Niemcy ścigali jako dzieciaka, bo uciekł z kopalni, chował się w ostatnim, dziecięcym pokoju, gdy tylko ktoś niezapowiadany pukał do drzwi. Nigdy ich nie otwierał, biegł amfiladą na sam koniec, chował się za drzwiami przy wielkim koszu z rzeczami do prania. Strachy grudnia 1970 roku, gdy nocami słycać było ryk czołgów, a potem zagazowane ulice, nieobecność na lekcji drugorocznego kolegi z ławki, który poszedł rzucać kostkami brukowymi w gmach partii. Wychowawczyni go potem napiętnowała, stawał u dyrektora, dla mnie był bohaterem, choć to był lobuz. Każdy z nas ma na karku strachy, trzeba z nimi żyć.

JAROSŁAW KAJDAŃSKI

APLIFIX

Naprawa AGD – tanio i skutecznie
Instalacja sprzętu AGD

Nasz Doświadczony serwis AGD
zapewni fachową instalacją sprzętu,
aby wszystko działało jak należy!

Jesteśmy do Twojej dyspozycji
7 dni w tygodniu od 8:00 do 20:00
Dojazd do klienta, naprawa na miejscu

Zgłoszenia do naprawy również
przez naszą stronę internetową!

tel. +48 794 777 318

www.aplifix.pl

**REKLAMA
W WIADOMOŚCIACH**

**Miejsce
na Twoją
reklamę**

609 124 222

Mebloplast
spółka cywilna

**FRONTY
BLATY
WYMIANA**

tel. 12 655 12 29
kom. 500 101 777
ul. Jastrzębia 7
Wola Duchacka
biuro@mebloplast.pl

**SZUKASZ
PRACY?**

WYPEŁNIJ FORMULARZ

grupabiotop.pl/rekrutacja

Lub zadzwoń: 510-333-101

biotop

LIDER W MALOWANIU DACHÓW

Mebloplast
spółka cywilna

**KUCHNIE
SZAFY
NA ZAMÓWIENIE
PŁYTY
BLATY**

OBRÓBKA CNC, Krzywoliniowa
OKLEINOWANIE PCV

tel. 12 265 32 00
kom. 500 101 777
ul. Jastrzębia 7
Wola Duchacka

UWAGA SPAWAMY

- KONSTRUKCJE STALOWE
- HALE
- WIATY
- ELEMENTY STALOWE
- ALTANKI
- RAMKI , OBUDOWY
- CHĘTNIE PODEJMIEMY WSPÓŁPRACĘ
PRODUKCJI SERYJNEJ

Sulowski Group

tel. 793 02 04 67

WIADOMOŚCI: tel. kom. 504 853 960, e-mail: wiadomosci.krakow@wp.pl, www.wiadomoscipodgorze.pl

Redaktor naczelny: Jarosław Kajdański. Stali współpracownicy: Barbara Bączek, Krzysztof Duliński, Maria Fortuna-Sudor, Paulina Polak.

Redaktor techniczny: Jarosław Jagła, Wojciech Jelonek. Reklama: Maria Miśkowitz tel. 609 124 222. Dystrybucja: Bogusław Frączek.

Wydawca: „ARGO” Druk: LEYKO, Kraków, ul. Romanowicza 11, tel. 12 656 44 87. Nakład: 6 000 egz. bezpłatnych.

Redakcja zastrzega sobie wszystkie przysługujące jej prawa, w tym do skracania tekstów i zmiany ich tytułów oraz nieponoszenia odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń. PL ISSN 1507-6105